

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iv. De mutua transmutatione elementorum per primas qualitates.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Quæst. I. Sect. IV. de Primis miscibilibus. 367

frigida esset quam aqua, magis etiam quam illa frigeret, cum sit densior. Ignis item facilius sulcipit terminos alienos, quam terra: ergo est minus siccus; & terra minus liquida est quam aer: ergo est minus humida, etiam si (ut dixi) humiditate impropria magis humectet quam aer; sicut etiam ignis exsiccatione impropria magis exsiccet, quam terra.

Prima obiectio. Obiicitur primò. Non possunt elementa vnam habere qualitatem remissam sine admixtione qualitatis contrariæ: sed absurdum est ponere in vno corpore simplici duas qualitates contrarias: ergo vnum elementum non habet vnam qualitatem remissam. Probatum maior, quia in vnoquoque subiecto expleri debet latitudo vnius contrarietatis, ita ut quod deficit ex vno, suppleri debeat ex alio. Deinde septimus & octauus gradus caloris produci debent in aëre in instanti, imò posset introduci frigus sine expulsiōe caloris. Denique non apparet quomodo ignis conuerti possit in aërem; nam aer non poterit vquam destruere septimum & octauum gradum caloris, si non introducat frigus: sed non potest introducere frigus, quod nullum habet: ergo non potest destruere duos illos gradus caloris: ergo neque conuertere ignem.

Resp. qualitates remissas ita esse in elementis, ut nullam habeant admixtam contrariam qualitatem, quæ sit illis connaturalis; quia non possunt ab eadem forma simplici emanare qualitates oppositæ. Imò elementa suas habent qualitates ad agendum & resistendum; isti autem gradus contrariæ qualitatis ad neutrum inuicem. Ad probationem verò concedo, quod in mixtis latitudo vnius contrarietatis esse debet completa; nego quod esse debeat completa in elementis. Neque absurdum est, quod in aërem v.g. si esset purus, possint in instanti introduci septimus & octauus gradus caloris, & quod frigus possit introduci sine corruptione caloris; sed hæc non eueniunt vquam, quia elementa impura sunt. Potest autem ignis in aërem conuerti, quia duo illi gradus caloris, septimus & octauus, non intereunt per introductionem contrarij, sed ex defectu causæ conferuantis; cum enim durante forma ignis, ab ea conferuentur, pereunt etiam illa pereunte.

Secunda obiectio. Obiicitur secundò. Aqua eo ipso quod summè frigida est, congelatur: sed aqua non exigit naturaliter congelationem: ergo neque summum exigit frigus. Neque dici potest, quod aqua congelatur propter exhalationes, quia glacies leuior est quam alia aqua.

Resp. negatum esse, quod congelatio oriatur à solo frigore; aqua enim non congelatur nisi admixtum habeat aliquid subtile terreum, ex cuius etiam admixtione efficitur ut glacies leuior sit, quam aqua non congelata.

SECTIO IV.

De mutua transmutatione elementorum per primas qualitates.

Primæ qualitates elementorum, ut sæpè dixi, non solum actiue sunt ad producendas sibi similes qualitates, sed ad producendas etiam substantias, quas producunt ut virtutes substantiarum à quibus procedunt, vel quibus assimilant effectus: unde experimur quod transmutentur corpora inuicem, sed in ea tamen transmutatione difficilia quædam sunt. Primò, vtrum verum sit ac certum,

A quod vnum elementum in aliud conuertatur. Secundò, vtrum elementa dissymbola immediate conuertantur inuicem. Tertiò vtrum facilius conuertantur elementa symbola, quam dissymbola.

B Dico primò, negari nullo modo posse, quod elementa sæpe inuicem transmutentur. Negant transmutationem elementorum, imò & omnem generationem ac corruptionem noui quidam Philosophi nuper relati, quibus doctrina Peripatetica somnium est vigilantium, & Aristoteles nomine tantum Philosophus. Volunt enim nullas in mundo esse substantias corporeas præter quatuor elementa, quæ ita simplicia sint corpora, ut non consent ex materia & forma, sicut hætenus erat creditum; sed simplices sint substantiæ, sicut Angeli sunt substantiæ spirituales omnino simplices. Verum signum hæc esse, ac ludibria Philosophiæ, satis demonstratum est nuper, dum probauit existentiam formarum substantialium, & earum generationem ac corruptionem.

C Ratio ergo propria huius loci sit, quia oculis ipsis cernimus, aërem in aquam in cauernis terræ conuerti; aërem in ignem; ignem in aërem; ignem educi ex silice: ergo manifesta est mutua elementorum transmutatio. Deinde patet quod elementa per suas qualitates sunt contraria & actiua: ergo potest vnum suas qualitates in alio producere, & illis productis producere suam formam; ubi enim sunt proprietates, ibi etiam est forma. Quæro enim v.g. vtrum quando ex lignis ingens existit incendium, producat tunc aliquid noui, an verò nihil? Dicere quod nihil fiat, esset stultissimum; sit enim tunc ignis: vel ergo sit ignis secundum se totum, & hæc creatio erit; vel sit secundum aliquid sui, & sic sit conuersio, & transmutatio elementorum aliorum in ignem. Volunt enim isti nihil esse in ligno præter elementa, ergo elementum vnum in aliud transmutatur.

D Dico secundò, elementa quælibet posse immediate in alia etiam dissymbola conuerti, nisi obster densitas.

E Ratio est, quia sicut elementa symbola possunt immediate inuicem conuerti, eo quod vnam habeant qualitatem actiuam contrariam; sic conuerti possunt etiam dissymbola, quæ duas habent contrarias qualitates. Et sanè quando aquæ gutta in fornacem conicitur, certum est, quod illa non immediate conuertitur in aërem, sed in ignem: patet etiam terrestres halitus in ignem mutari, neque prius in aërem facescere.

F Dico tertiò, elementa symbola facilius inuicem transmutari, quam dissymbola; neque potest ex duobus elementis symbolis sese corruptentibus gigni tertium aliquod elementum; ex dissymbolis verò potest.

G Primam partem disertè asserit Aristoteles *secundo de generatione, textu 25*. Ratio est, quia elementum symbolum, cum per vnam tantum qualitatem resistat, minus resistit, quam elementum dissymbolum, quod resistit per duas.

H Secunda pars euident est, quia si ex igne v.g. & aëre fieret aqua, deberet produci frigus, quod neque ignis, neque aer continet; quod est impossibile: quando autem ignis & aqua inuicem agunt, certum est multas aquæ partes in aërem conuerti; si enim aqua in pruinam ardentem conicitur, apparet aquam consumi, & extinguere ignem: ergo necesse est fieri aërem. Deinde quando inuicem agunt ignis & aqua, ignis ab aqua expellit frigus suo calore, & aqua suâ humiditate siccitatem expellit: ergo tunc manent qualitates

H h 4 aeri

aëri connaturales, humor & calor: ergo ex duobus corruptis fieri potest tertium. Neque refert quod forte in ipso instanti conuersionis illæ duæ qualitates non remaneant in illo gradu, quem exigit aër; postea enim facile ipsa forma aëris introducta producet illas in tali gradu.

Prima ob-
iectio.

Obiicitur primò. Si posset ignis in se conuertere quodlibet elementum, sequeretur ignem semel accensum nunquam extingui posse, quia semper aquam vel aërem in se conuerteret, nec deficere posset illi pabulum, sicque nunquam deficeret. Terra in aquam coniecta nunquam consumeretur, alioqui lateres in fornace consumerentur. Denique patet quod aqua non conuertitur in ignem, quia lychnus in lampadibus accensus ubi est oleum cum aqua, oleo deficiente statim extinguitur.

Resp. eam esse naturam ignis, ut necessariò pascatur aliqua substantia humida pingui, non autem aquæ solum, aut solum aëre. Dico igitur ignem posse quidem in se conuertere aërem, modò habeat humidum quo pascatur; tunc enim aliquid aëris inflammat, sed non multum, quia compenfat aliunde aër, quod perdit; magis enim est restitutus quàm ignis. Terra conueriti vix potest in ignem propter densitatem. Aquam ignis inflammat si exigua sit, non autem si copiosa; idèd lucerna in lampade non potest conuertere in se aquam.

Secunda
obiectio.

Obiicitur secundò, non posse aërem in terram conueriti; fiat enim in terra exiguum foramen; certè aër non conuertitur in terram per mille sæcula; si enim terra vinci non potest ab igne, quomodo ab aëre vincetur: sed neque terra conuertitur in aquam aut aërem; nusquam enim est auditum quod flumina conuertant in se ripas; & si recondatur terra intra vas plenum aëre, certè post plura sæcula videbitur eodem in vase integra illa terre portio.

Resp. posse transmutari aërem in terram, & terram in aërem, vel aquam, modò tamen non desit debita proportio; terra enim, ut dixi, propter densitatem valde restituta est, & parum actiua; idèd difficile admodum alia in se transmutat elementa, & difficile in illa transmutatur.

Obiicitur tertio, non videri verum, quod facilius transmutentur elementa symbola, quàm dissymbola; quia non minùs facile duæ qualitates vincuntur à duobus contrariis, quàm vna ab vno: sed quando conuertitur elementum symbolum, vna solum qualitas agit; quando autem conuertitur dissymbolium, agunt duæ qualitates: ergo non facilius conuertitur symbolum, quàm dissymbolium. Deinde apparet guttam aquæ proiectam in fornacem conueriti facilius in ignem quàm pugillum terræ; atqui terra elementum est symbolum, aqua elementum dissymbolium. Denique ea quæ minùs sunt contraria, minùs se destruunt: sed symbola minùs contraria sunt quàm dissymbola: ergo symbola minùs se destruunt quàm dissymbola.

Resp. distinguendo primam maiorem; non minùs facile duæ qualitates vincuntur à duobus contrariis, quàm vna ab vno, si eæ qualitates sint æqualiter actiue, concedo; si non sint æqualiter actiue, nego: duæ autem qualitates elementi dissymboli sunt inæqualiter actiue, ut dixi. Cæteris paribus certum est, quod ignis facilius in se conuertit terram, quàm aquam, nisi obster densitas terræ. Denique nego quod ea quæ minùs sunt contraria, minùs se destruunt, si per pauciores

A qualitates sint contraria; tunc enim facilius se destruunt.

QVÆSTIO II.

De compositione mixti ex elementis.

Dixi naturam & qualitates elementorum, ex quibus coalescit mixti corporis compositio, de qua duo restant. Primò quomodo in mixto sint elementa, quæ illud componunt. Secundò de temperamento mixti, quod exurgit ex tali compositione.

SECTIO I.

An, & quomodo elementa maneat in mixto.

Dupliciter cogitari potest, quod in mixto remaneant elementa. Primò *formaliter*, si maneat secundum materiam & formam, & qualitates restructas. Secundò *virtualiter*, si maneat secundum solam materiam, & restructas qualitates, non autem secundum formam. Manere formaliter censet Medicorum totus Senatus, quibus etiam accessere non ignobiles Philosophi, Albertus Magnus, Aureolus, Auerroës, Auicenna, Zabarella, Raconis, Dandinus; sed diuisis sententiis. Alij enim volunt formas elementorum manere integras, sed in minutissimas partes diuisas, solas autem remitti qualitates. Alij manere formas istas restructas & remissas. Alij manere illas secundum realitatem, non secundum formalitatem. Alij noua excogitant elementa diuersi nominis & diuersæ speciei. Denique alij sola ponunt in mixto elementa, propriam excludentes formam mixti.

Dico primò, esse in omnibus mixtis perfectis, siue in illis elementa maneat formaliter, siue virtualiter, propriam aliquam formam mixti distinctam à formis elementorum.

Ratio est, quia mixta differunt essentialiter inter se, lapis v.g. & canis; non enim illi minus inter se differunt quàm homo & canis: ergo est necesse ut formam diuersam habeant à formis elementorum, quæ eodem modo sunt in omnibus mixtis. Deinde vnumquodque mixtum proprietates quasdam habet, quæ à formis elementorum nequeunt derivari; sic enim constat ex variis virtutibus herbarum, lapidum, animalium: ergo mixta proprias etiam habent formas à quibus fluunt illæ proprietates. Deinde mixtum est ens per se: ergo vnam habet formam à qua recipiat unitatem: formæ verò elementorum, cum non sint subordinatæ inuicem, non se habent ut actus & potentia: ergo ex ipsis fieri non potest vnum.

Dico secundo, formas elementorum non remanere in mixtis integras, vel remissas; atque ita elementa virtualiter solum esse in mixtis secundum materiam & qualitates restructas. Ita cum Aristotele ac S. Thoma censet communis Schola tota Philosophorum.

Ratio autem primò est, quia si formæ elementorum essent omnes in mixto, vel illæ simul omnes essent in eadem parte materiæ, vel essent in diuersis, ita ut vna pars materiæ haberet formam mixti & formam ignis; altera formam mixti, & formam aquæ; & ita de cæteris: neutrum dici potest: ergo non manent formæ elementorum in mixto. Probatur minor; primò enim